סה א מיי' פ"ב מהל' שקלים הלכה ב :

סו ב מיי' פ"ד מהלכות פסולי מוקדשין הלכה יד :

לית ליה כתיבה דתנן רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד תרי מאי טעמא לא משום דמחלפי ונעביד תרי וליכתוב עלייהו הי דפר והי דשעיר אלא לרבי יהודה לית ליה כתיבה מיתיבי *שלש עשרה שופרות היו במקדש והיה כתוב עליהן תקלין חדתין ותקלין עתיקין וקינין וגוזלי עולה ועצים ולבונה וזהב לכפורת וששה לנדבה תקלין חדתין אלו שקלים של כל שנה ושנה תקלין עתיקין מי שלא שקל אשתקד ישקול לשנה הבאה קינין הן תורין גוזלי עולה הן בני יונה וכולן עולות דברי ר' יהודה כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא גזירה משום חטאת שמתו בעליה ומי חיישינן והתנן *השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים אלא משום חטאת שמתו בעליה ודאי *ונברור ארבעה זוזי ונשדי במיא והנך נישתרו רבי יהודה *לית ליה ברירה ממאי אילימא מהא דתנן *הלוקח יין מבין הכותיים ערב שבת עם חשכה עומד ואומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה

לית ליה כתיבה. אין סומכין על כך דזמנין דלאו אדעתיה לעיוני בכתבא: **משום דמחלפי.** אי עביד תרי מניח מזרק השעיר על זה ושל פר על זה וכסבור לקחת את דם הפר פעמים שנתחלף לו ונוטל את של שעיר הלכך כי ליכא אלא חד לא מנח האי עד דשקיל האי ונמצאו העבודות כסדרן: של שעיר אחר פר בפנים, ושל פר אחריה בהיכל ואחר כך של שעיר: **תקלין חדתין.** על האחד, 'תקלין עתיקין' על השני, 'קינין' על השלישי, 'גוזלי עולה' על הרביעי, 'עצים' על החמישי, 'לבונה' על הששי, 'זהב לכפורת' על השביעי, וששה היה כתוב עליהן 'נדבה': **תקלין חדתין אלו שקלים של כל שנה ושנה.** מי שעליו להביא שקלי שנה זו שלא הביאן באדר מביאן כל שעה שירצה ונותנם בשופר של 'תקלין חדתין' והגזברים נותנים אותן בלשכה ותורמין מהם שלש הקופות בפרוס הפסח ובפרוס העצרת ובפרוס החג (א): **ישקול לשנה הבאה.** ונותנן לשופר של 'תקלין עתיקין' והגזברין נותנים אותן לשירי לשכה של אשתקד שמהן בונים חומת העיר ומגדלותיה כדתנן בשקלים (פ"ד משנה ג): **קינין הן תורין.** ממעות שבו אין לוקחין אלא תורין: **כולן עולות.** ר' יהודה לטעמיה דאמר לא היו שופרות לקיני חובה. 'ועצים', 'ולבונה', 'וזהב לכפורת' מפרש במס' שקלים (פ"ו מ"ו) המתנדב עצים נותן מעות לאותו שופר ולא יפחות משני גזירין, והמתנדב לבונה מביא מעות ונותן לתוך שופר 'לבונה' ולוקחים מהן לבונה ומקטירין אותן נדבה על המזבח החיצון, זהב לכפורת המתנדב זהב נותן מעות לתוך שופר ולוקחין מהן זהב לכלי שרת והן המזרקות הקרויין "כפורי זהב" בעזרא (א) ודברי הימים (א כח): **וששה לנדבה.** לקיץ המזבח לתת לתוכן מעות שלוקחין מכל הרועות של מותר אשמות וחטאות שקנינו בהן "ירעה, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה" ובפרק בתרא דמנחות (דף קז:) ששה שופרות כנגד ששה בתי אבות שבכל משמר ומשמר, וכל אחד ואחד מכיר את של יומו, ואם היה מזבח בטל ביומו שאין איש מביא קרבנות לוקחין בני בית אב מעות שופר שלהן ולוקחין מהן עולות והוא "קיץ המזבח" שמע מינה מיהת דר' יהודה אית ליה 'כתיבה' דקתני "והיה כתוב עליהן": **גזירה משום חטאת שמתו בעליה.** שמא מת אחד מן הבעלים שנתנו מעות בשופר וכיון דיש בהן חטאות הוה להו 'מעות-חטאת שמתו בעליה' והן הולכות לים המלח ונמצאו מעורבות עם הכשרות ופוסלות אותן והיינו מפני התערובות: **שמתו בעליה ודאי.** שאנו יודעין בו שמת משנתן מעות לשופר ועדיין לא קרבן: **ונברור ארבע זוזי.** דמי החטאת וזוזי פשיטי קאמר, זוזי מדינה שיש ח' מהן 'בזוזי צורי', והן דמי פרידה אחת דתנן עמדו קינין בו ביום ברבעתים (כריתות ח.) והרובע הוא חצי דינר צורי שהוא ארבעה זוזי מדינה: **לית ליה ברירה.** לא סמכינן אברירה למשרי איסורא: **הלוקח יין מבין הכותיים.** קודם שגזרו עליהם, ואין לו כלים להפריש לתוכן תרומות ומעשרות: **הרי הן תרומה.** בתוכו: ומיחל

קינין הן תורין. המתנדב תורין מביא ונותן בשופר שכתוב עליו קינין והמתנדב בני יונה נותן מעות לתוך שופר שכתוב בו גוזלי עולה: **והתנן** השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. תימה לי והאמר התם בפרק כל הגט (גיטין דף כח.) בגמ' לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות לא ואם כן נימא דמשום דילמא איכא זב וזבה ומצורע ומטמא מקדש ושמיעת קול וביטוי שפתים שהגיעו לגבורות דחיישינן בהו שמא ימות אחד מהם וי"ל דאינו סברא דליחוש טובי האי דלא שכיחא הוא אי נמי יש לומר דהא דקאמר התם אבל הגיע לגבורות לא ה"מ במביא גט משום תומר דלאת אים אבל בשולח חטאתו אין חילוק בין הגיע ללא הגיע ותדע דאמתני' דהמביא גט קאמר לה התם ולא אמתניתין דהשולח חטאתו: **אלא** בחטאת שמתו בעליה ודאי. תימה מאי טעמא הדר ביה לימא לעולם טעמא דילמא ימות אחד מהן והא דתנן מקריבין אותן בחזקת שהוא קיים הא אמר התם שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן דהא חזינן דחייש רבי יהודה לבקיעת הנוד *וי"ל כיון דשמא מת לא חיישינן אם כן נעביד שופרות לקיני חובה וכל שעתא ושעתא ליסתרי לאקרובי כיון דשמא מת לא חיישינן ולא דמי לההיא דפרק כל הגט (גם זה שם) דהרי זה גיטך קודם למיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד משום שמא ימות דהתם כי אמרינן שמא ימות בזאת השעה אסורה לאכול שהרי אמר שעה אחת קודם למיתתו אבל הכא לא הויא חטאת שמתו בעליה אלא לאחר מיתה מיד ממש ואם כן אפילו כי אמר כל שעתא שמא ימות בזו השעה השתא מיהא לא שכיב ושרי לאקרובי': **ונברור** ד' זוזי. פירש רש"י משום דאמר פרק קמא דכריתות (דף ח.) ועמדו קינין בו ביום ברבעתים וזוזי הם דמי החטאת משמע מתוך פי' דבעי למימר דשני הפרדים עמדו ברובע שלם שזהו דינר צורי שהם ח' זוזי מדינה נמצא החטאת בד' זוזי ובספ"ב דכריתות (דף י:) אינו משמע כן דקאמר מדחס רחמנא עליה בדלות חד מיפסי בעשירות דבעשירות מייתי כשבה או שעירה בסלע ובדלות ברבעתים בדלי דלות נמי מייתי חד מי"ז דדלות אלמא רבעתים רובע דינר קאמר דהיינו חד מי"ו בסלע והא דנקט הכא ד' זוזי לאו דוקא קאמר אלא אורחיה דגמרא הוא למימר הכי וכי האי גוונא איכא בערכין בפרק המקדיש שדהו (דף כט.) גבי ההוא גברא דאחרמינהו לניכסיה אתא לקמיה דרב יהודה אמר ליה זיל שקול ארבע זוזי אחיל עלייהו ושדי בנהרא וכן בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מג:) ההוא גברא דאיעבד ליה חביתא דחמרא דאיסורא בחמריה אתא לקמיה דרב חסדא אמר ליה זיל שקול ד' זוזי ושדי בנהרא: **הלוקח** יין מבין הכותיים. דתניא גרסינן ולא גרסינן דתנן שאינה משנה בשום מקום ובמסכת דמאי פ"ז (משנה ד) יש משנה אחת שלא נשנו בה אלא דברי רבי מאיר סתמא ואע"ג דרבי מאיר גזר על יינן בפרק קמא דחולין (דף ו.) הכא קודם גזירה איירי ור' יוסי ור' שמעון אף על גב דסבירא להו במנחות פרק ר' ישמעאל (דף סו:) תורמין משל כותים על של נכרים ומשל נכרים על של כותים דכותים גרי אריות הן מכל מקום כיון דפורשין מע"ז יותר מנכרים ומחזיקין בתורה שבכתב גם את אלהיהם אינם עובדים כמו שהיו עושין בבית ראשון משום הכי כשגזרו על סתם יינן של נכרים לא גזרו על של כותיים אף על פי שגזרו על פיתן כמו לר"מ קודם שגזר עליהם שהיה יינן מותר ופיתן אסור אי נמי הכא מיירי במטהר יינו ודוקא נקט מבין הכותים אבל מבין עם הארץ דין אחר יש לו כדקתני במס' דמאי בסיפא דבדמאי לא קתני שני לוגין שאני עתיד להפריש לפי שעמי הארץ לא נחשדו על התרומה כדאיתא בשלהי מסכת סוטה (דף מח.) אף על גב דאמר בפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) הני כותאי עשורי מעשרי דבמאי דכתב באורייתא מוהר זהירי הני מילי כשהם בעצמם אוכלין אבל כשמוכרין לאחרים לא חיישי על לפני עור לא תתן מכשול ואף על פי שאינן חשודים על הגזל עמי הארץ נמי לא חשידי על הגזל ואפילו הכי חשידי על המעשרות דלא חשיב להו גזל לפי שהוא ממון שאין לו תובעין ועוד כל כמה דלא הופרש לא חשיב להו גזל ועוד סומכים הכותים אהא דדרשינן פרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח:) ואכלת ולא מוכר עוד יש חילוק אחר בין דמאי לודאי דבדמאי קתני שאני עתיד להפריש למחר ובודאי לא קתני למחר לפי שבערב שבת איירי כמו שפירש רש"י וכמו שמוכחת הרישא במסכתא דמאי ובשבת לא מצי להפריש ואע"ג דדמאי נמי אין מפרישין אותו בשבת אלא בספק חשיכה כדתנן פרק במה מדליקין (שבת דף לד.) ובמסכת דמאי (פ"א משנה ד) נמי תנן כי האי גוונא ומייתינן לה פרק במה מדליקין (שבת דף כג.) הדמאי מפרישין אותו ערום ובין השמשות אבל בשבת לא ה"מ היכא דלא קרא שם מבעוד יום אבל ודאי אפילו קרא לו שם מערב שבת אסור להפרישו בשבת

רבינו חננאל

ואקשינן ונכתוב עלייהו האי דחובה והאי דנדבה ופרקינן לר' יהודה לית ליה כתיבה בכלים שבמקדש ודייקינן מדתני' דקתני לא היה שם אלא כן א' כדי שיהא נוטל אחד ומניח אחר אבל אינו עושה שניהם שמא יתחלפו לו. ואמרינן ויכתוב מורק באחד פר ובאחד שעיר. אלא ש"מ דלית ליה לר' יהודה כתיבה. איני דלית ליה והתנן בשקלים פ"ו שלש עשרה שופרות. פירוש אלו השופרות תיבות הן שמניחין בהן מעות. וי"ג היו במקדש והי' כתוב עליהן תקלין חדתין כו' עד דברי ר' יהודה הא אית ליה כתיבה. ופרקינן לאו משום דחייש ר' יהודה לתערובת חובה בנדבה דלא חייש משום תערובת בהמאת [אלא] גזירה שמא מתו בעליה דכתיבה כה"ג לא מהניא ולא מידי ואקשינן ומי גזרינן כה"ג והתנן במס' גיטין פ"ג (כח.) השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. הנה לא חיישינן. ופרקינן משום תערובת חטאת דודאי מתו בעליה ואקשינן ולישקול ד' זוזי מן השופר וישליכם בנהר ויאמר אלו הן המעות שמתו בעליהן והשאר יקרבו. ודחינן ר' יהודה לית ליה ברירה כלומר מי יברר לנו שאותן ד' זוזי שלקח והשליכם בנהר שהן עצמם היו לאותו האיש המת. שמא אותן שהשליך מעות של אחריםהיו ומעות של מת בשופר נשארו ואמרינן מנ"ל דלית ליה לר"י ברירה אילימא מדתנן הלוקח יין מן הכותים אומר ב' לוגין כו' כבר פירשנוה בכמה מקומות. פיה דייקינן מדקתני ר' יהודה אוסר לשתות בן העיר ואע"ג דאמר שאני עתיד להפריש הרי הן בנדר. לא אמרינן מכבר ששותה החולין הן. וכי אינו התרומה ש"מ דלית ליה לר' ברי' אלא מדתני במס' עירובין פ"ג דתני איו

תוספות ישנים

קינין הן תורין. המתנדב בני יונה והביא תורין לא יצא ידי חובתו או איפכא והלכך אע"פ שכולן נדבה ועולות צריך כתיבה לרבי יהודה: וגוזלי עולה הן בני יונה. רבנן פליגי על ר' יהודה בשקלים (דף ט.) ואמרי דקינין הם חובה אחד לעולה ואחד לחטאת וגוזלי עולה הן כולן עולות נדבה ולדידהו אתי שפיר למה הן כותבין כאן קינין וכאן גוזלי עולה דקינין משמע ליה אחד לעולה ואחד לחטאת אבל לר' יהודה דאית ליה כולן עולות תימה למה לא היו כותבין כאן תורי עולה כמו כאן גוזלי עולה. ריב"א. וגם י"ע למה לא היו שופרות לקיני נדבה של תורים כמו לגבי בני יונה כיון שמתנדב מין זה והביא זה לא יצא כדאמרינן בפרק קמא דחולין. ה"ר אלחנן: **וזהב א) לכפורים.** פירש"י כמו כפורי זהב שלשים וריב"א ב) (גרס לכפורת והיינו) ריקוע פחים לפוי לבית קדשי הקדשים ולכפורת היינו לבית הכפורת כמו אחורי בית הכפורת ואומר רבי דהכי משמע בהדיא בירושלמי ובמסכת שקלים פרק התרומה (מ"ד) קתני שממותר התרומה היו עושין לפוי לבית קדשי הקדשים: **ונברור** ארבע זוזי ונשדי במיא. אומר רבי שיתנו מתחילה שאם ימות אחד יהיו אותם המעות שישליכו לים המלח (יהיו) קדושים בעבורו ושלו יהיו קדושים לצורך החי ולדעת כן יתנו בקן לר' יהודה (ג"כ ג) ונתנא) בלבסוף שהשליכו ארבעה זוזי לים המלח לא היו קדושין אלא לצורך המת כיון דס"ד דיש ברירה וא"ת כיון [שיתנו] אפילו אין ברירה נמי דאמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין לז.) וסבר ר' יוסי אין ברירה והתנן שתי נשים שלקחו קיניהן [בעירוב או שנתנו קיניהן] לכהן לאיזו שירצה כהן יקריב חטאת ולאיזה שירצה כהן יקריב עולה ומוקי לה רבה כשהתנו אלמא כשהתנו אין צריך ברירה והכא בעינן דיתנו ואפ"ה צריך ברירה ד) והכא מיירי שהתנו מתחילה כגון אם בא הכם למזרח וכן שני לוגין שאני עתיד להפריש כו' ועוד הקשה מ"ר היכי סלקא דעתך דמיירי מעיקרא בלא התנו והלא אין יכול הכהן לעשות עולה לשם זו וחטאת לשם זו כיון שנתערבו הדמים ואולי יקנה תניו משל זאת והניו משל זאת אך י"ל דהוה מצי למימר וליטעמיך ומפרש רבי התם בשהתנו כלומר שהיו להם דמי קיניהן הקדש בשותפות ובשעת לקיחתן התנו וכדרו זה הקן יהא קנוי ללאה מחלקה במעות וזה יהא קנוי לרחל מחלקה ופרכינן ההם מאי למימרא ומשני מהו דתימא נגזור זימנין דלא התנו פירוש שיטעו להניח הקדשן בתערובת בשעת לקיחת קיניהן כמו שהיה עד עכשיו במעות קמ"ל וכרב חסדא נמי קמ"ל שהכהן יש בידו לפרש איזהו חטאת ואיזהו עולה ורב חסדא יכול להשמיענו באשה אחת ולא נקט שתי נשים אלא לאשמועינן דלא גזרינן משום דזימנין דלא התנו וגרס וכדרב חסדא כו' דהדהי דאתא לאשמועינן [דלא] גזרינן אטו לא התנו אשמועינן נמי דרב חסדא דאל"כ למה הזכיר ה) כיחד חטאת ועולה וא"ת ומה צריך להזכיר לענין ברירה דלאשמועינן כדרב חסדא יותר מתחילתה י"ל דטובא צריך משום דמעיקרא סלקא דעתך ככהן מברר בהקרבתן איזה של רחל ואיזה של לאה והשתא כי מוקמי בשהתנו הרי מבורר משעת לקיחתן להכי איצטריך לפרושי בשינויא דאין הכהן מברר עוד אלא איזה חטאת ואיזה עולה. מ"ר. וכדפרש' דבתנאי [מיירי ואין] לפרש דלא תנאי [דאם כן מאי] פריך ונשקול ארבעה זוזי ויאמר שיהיו לשם אותו שמת והנשארים יהיו לחייב דהא ספי' מאן דלית ליה ברירה לא מהני מידי כיון שהיו מעורבין דהא זהו דבר פשוט שאם יש כאן איסור מעורב שלא יוכל לומר זה האיסור יושלך לים המלח והשאר יהיו היתר כגון תרומה שנתערבה בחולין אין יכול לומר זו יהא של תרומה וזו יהא של חולין כיון שנתערב ועוד הביא ריב"א ראיה לדבר מדתניא בתוספתא דמעילה (פ"א) נזיר שהפריש מעותיו ואמר אלו לחטאתי ואלו לעולתי ואלו לשלמי [ונתערבו] אין לו תקנה מה יעשה יביא שלש בהמות בין ממקום אחד בין משנים ושלשה מקומות ומחלל דמי חטאת על חטאת דמי עולה על עולה דמי שלמים

א) נ"ל לכפורת : ב) נ"ל פי' היינו : ג) נ"ל ע"כ נמלא : ד) נ"ל דהכי איירי שמתנה : ה) נ"ל ביחוד :

שקלים פ"ו מ"ה

גיטין כח.

[עיין תוספות סוטה יח. ד"ה תזר וכו' ותוס' תמורה לג. ד"ה וחיזן]

גיטין כח. כח. ב"ק סט: [דמאי פ"ז מ"ד] סוכה כג. עירובין לו: מעילה כב. חולין יד. תוספ' דמאי [פ"ח]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תקלין כו' ובפרוס החג ומי שלא שקל אשתקד ישקול לשנה הבאה. כצ"ל ונ"ל:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה באמת וכו' וי"ל כיון דשמא מת לא חיישינן. עיין קדושין דף עט ע"ב תוס' ד"ה אמר:

מבנה

שלטים דבסבר (א) דקתני לדין דזא א' אפנים התרומות כו' ואפוטוין (א) ולא הוי שופר לקני חובה

נוטאות/מבנה (בשקלים דף ב:) נסיונות למצא מקור שלר' יהודה לית ליה ברירה